

2008-05-30

B E S L U T

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
Finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv FI Dnr 08-2700
Att: Anders Mossberg
106 40 Stockholm

Varning, straffavgift och anmärkning på vd

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 3 juni kl. 10.00)

1. Finansinspektionen meddelar, med stöd av 19 kap. 11 § tionde stycket 3 försäkringsrörelselagen (1982:713), Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv (516401-6536) en varning.
2. Finansinspektionen meddelar, med stöd av 19 kap. 11 § d försäkringsrörelselagen Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv en straffavgift om femton miljoner (15 000 000) kronor.
3. Finansinspektionen anmärker, enligt 19 kap. 11 c § försäkringsrörelselagen på att Anders Mossberg är vd för Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv samtidigt som han är vd i SEB Trygg Liv Holding AB (556201-7904) och styrelseordförande i Fondförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv (516401-8243). Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv ska vidta erforderliga åtgärder med anledning av detta inom tre månader.

Hur man överklagar, se bilaga 1.

Sammanfattning

Revisorerna i Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv (516401-6536) (SEB Gamla Liv) har påpekat missförhållanden inom bolagets organisation. Detta har föranlett Finansinspektionen att göra en genomgång av både SEB Gamla Liv och Fondförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv (516401-8243) (SEB Trygg Liv).

Vid genomgången har det visat sig att SEB Gamla Liv brustit i sin interna styrning och kontroll. Dessa brister har funnits sedan år 2006 och har avsett så viktiga funktioner såsom riskhantering och regelefterlevnad (compliance). SEB

Gamla Liv har saknat centrala instruktioner för riskkontroll och regelefterlevnad samt har i praktiken saknat en samlad och självständig funktion för riskkontroll. Det arbete som utförts av funktionen för riskkontroll och för compliance har enligt Finansinspektionens bedömning varit sporadiskt och utan närmare planering. Detta har bland annat medfört att styrelsen endast vid ett tillfälle, och först sedan Finansinspektionen inlett sin undersökning, fått den årliga rapport som legat till grund för styrelsens uppföljning. SEB Gamla Liv har heller inte kunnat ge rätt svar på enkla frågor från Finansinspektionen.

Dessa brister har härtill inte föranlett åtgärder av ledningen i SEB Gamla Liv och Finansinspektionen bedömer att SEB Gamla Liv även brustit i uppföljningen och utvärderingen av riskkontrollen och compliance.

Sammantaget innebär detta att SEB Gamla Liv enligt Finansinspektionen bedömning inte levt upp till god försäkringsstandard.

Dessa brister har förekommit under flera år i en verksamhet som omfattar många pensionssparare och stora belopp. Finansinspektionen ser därför särskilt allvarligt på de iakttagna bristerna. SEB Gamla Liv har emellertid åtgärdat alla dessa brister och det finns därför anledning att tro att bolaget i fortsättningen kommer att ha en fullgod intern styrning och kontroll inkluderande riskkontrollen och compliance. Mot denna bakgrund kan påföljden stanna vid en varning, förenat med en kännbar straffavgift.

Vd i SEB Gamla Liv innehar samtidigt andra befattningar vilket föranleder Finansinspektionen att anmärka på att Anders Mossberg är vd SEB Gamla Liv. Detta innebär inte att han är olämplig att vara vd i ett finansiellt företag utan beror på antalet uppdrag.

Samtidigt med detta ärende har Finansinspektionen övervägt ingripande mot SEB Trygg Liv (dnr 08-2701).

1. Bakgrund

SEB Gamla Liv har koncession att driva försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen (1982:713) (FRL) sedan 1997. SEB Gamla Liv är ett helägt dotterbolag till SEB Trygg Liv Holding AB (556201-7904) (Holdingbolaget) som i sin tur ägs av Skandinaviska Enskilda Banken AB (502032-9081) (Banken).

SEB Gamla Liv bildades 1997 och tog då genom en beståndsöverlåtelse från Trygg-Hansa ömsesidig livförsäkring över samtliga tillgångar och skulder, med undantag för en mindre del av beståndet. SEB Gamla Liv var och är inte öppet för nyteckning. Vid ingången av år 2007 hade SEB Gamla Liv ca 528 000 kunder och förvaldade ett kapital, fördelat på traditionell livförsäkring och fondförsäkring, om ca 231 miljarder kronor. Enligt årsredovisningen för år 2007 uppgick premieintäkten till 2,1 miljarder kronor. Det finns en (1) anställd i SEB Gamla Liv. Bolaget har sedan 1999 lagt ut sin försäkringsadministration till SEB Trygg Liv.

Bolagets styrelse består av styrelsens ordförande Claes Zettermarck, styrelseledamöterna Lars Gårdö, Anders Mossberg, Nils Nyblaeus, Birgitta Swedenborg och suppleanterna Tore Bertilsson och Per Jacobson. Vd är Anders Mossberg.

Finansinspektionen har fått del av ett brev som skickades från revisorerna i SEB Gamla Liv. Revisorerna uppmärksammade bolaget på missförhållanden inom SEB Trygg Livs organisation, dit SEB Gamla Liv outsourcat sin administration. SEB Gamla Liv saknar självständig operativ organisation. På grund av detta inledde Finansinspektionen ett tillsynsärende. Finansinspektionen har gått igenom olika styrdokument och har även gjort ett platsbesök inkluderande intervjuer med anställda och ansvariga befattningshavare. SEB Gamla Liv har också yttrat sig i ärendet.

2. Hantering av kontroll och risker

2.1 Tillämpliga bestämmelser

Rörelsereglerna på försäkringsområdet har till syfte att skydda direktförsäkringstagarna och andra ersättningsberättigade till följd av försäkringsavtal. Grundregeln om stabilitet och riskhantering återfinns i 1 kap. 1 a § FRL där det framgår att en försäkringsrörelse ska bedrivas med en tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker samt rörelserisker. Ett sådant krav på en tillfredsställande riskhantering som bestämmelsen ger uttryck för kan bara uppfyllas om det finns en god intern kontroll. Av förarbetena framgår att rörelserisker är ADB-risker, andra tekniska risker, administrativa risker och legala risker (prop. 1998/99 s. 392).

Av 1 kap. 1 a § FRL framgår vidare att verksamheten ska bedrivas enligt god försäkringsstandard. Av förarbetena framgår det att det med god försäkringsstandard avses att verksamheten ska överensstämma med en kvalitativt tillfredsställande standard hos en representativ krets av försäkringsgivare. En god försäkringsstandard förutsätter att företagen utarbetar och upprätthåller system för identifiering, kontroll och uppföljning av de risker som förekommer i verksamheten. Kravet på god försäkringsstandard är inte begränsat till själva försäkringsrörelsen utan gäller bolagets verksamhet i dess helhet. Innebörden av begreppet får fyllas ut främst i tillsynspraxis (prop. 1998/99:87 s. 392 f).

Finansinspektionen har, bland annat mot bakgrund av kravet på tillfredsställande kontroll samt god försäkringsstandard, utfärdat sina allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag. Dessa allmänna råd innehåller rekommendationer avseende företagets styrning och kontroll och inkluderar bland annat hantering och kontroll av risker samt regelefterlevnad (compliance). Dessa allmänna råd är inte bindande för företaget, och medger genom sin generella utformning, alternativa lösningar. I den mån ett företag väljer att lösa sin interna styrning och kontroll på ett annat sätt, bör dock företaget kunna motivera sitt val (följ eller förklara).

De allmänna rådets rättsliga status har diskuterats i tidigare sanktionsärenden och har även prövats i domstol. Kammarrätten har exempelvis i ärendet Finansinspektionen mot Sörmlands Sparbank (Kammarrätten i Stockholm, dom den 5 mars 2007 i mål nr 1861-05) uttalat, att om ”ett institut inte följer allmänna råd måste det emellertid framgå att institutet handlar på något annat sätt som leder till att kraven i bakomliggande bestämmelser uppfylls”.

Till de risker som bör hanteras och kontrolleras hör enligt 4 kap. 1 § FFFS 2005:1 till exempel operativa risker, vilket omfattar risken för förlust till följd av att interna processer och rutiner är felaktiga eller inte ändamålsenliga, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser inklusive legala risker.

Av 4 kap. 2 § FFFS 2005:1 framgår det att styrelsen bör se till att försäkringsbolagets hantering och uppföljning av dess risker är tillfredställande. För att uppnå detta ändamål bör interna regler samt riktlinjer, avseende riskhantering och riskkontroll fastställas. Styrelsen bör också löpande säkerställa att dessa riktlinjer följs.

Riskkontrollen bör enligt 4 kap. 3 § FFFS 2005:1 organiseras som en samlad och självständig funktion i företaget. Funktionen bör, till styrelse, ledning och andra som har behov av informationen, allsidigt och sakligt informera om företagets risker. Informationen bör innehålla analyser av riskernas utveckling. Funktionen bör vara underställd den verkställande direktören, men kan även vara placerad under en annan ledande befattningshavare med goda kunskaper om företagets risker. Denna person ska inte ha ansvar för den dagliga affärsverksamheten. Inte heller bör den befattningshavare som utför uppgiften arbeta med den dagliga affärsverksamheten.

2.2 Iakttagelser

SEB Gamla Liv har definierat verksamhetens risker i styrdokumentet *Instruktion avseende styrning och kontroll*. I denna beskrivs riskkontrollfunktionen och dess uppgift i ett kort avsnitt på fyra rader. För compliancefunktionen och den oberoende granskningen fanns separata instruktioner, vilket saknades för riskkontrollfunktionen. I dokumentet fastställs vem som är ansvarig inom varje riskområde. Enligt dokumentet ska den ansvarige inom varje riskområde ansvara för att upprätta de skriftliga riktlinjer och rutiner som behövs för att kunna hantera, mäta, följa upp och rapportera risker. Den ansvarige ska även implementera och efterleva existerande skriftliga riktlinjer samt ansvara för att riskerna minimeras. Den riskansvarige ska slutligen enligt dokumentet, årligen eller efter identifierandet av en för bolaget väsentlig risk, rapportera till riskkontrollfunktionen.

Riskkontrollfunktionen består av tre medlemmar, chefen för Aktuarie, chefen för Bolagsjuridik och Compliance samt chefen för Finansiell kontroll, samtliga anställda i SEB Trygg Liv. Enligt styrdokumentet ska riskkontrollfunktionen minst en gång per år rapportera till styrelsen. Sådan rapportering har sedan

riskkontrollfunktionen startades år 2006 skett vid ett tillfälle, vilket var på styrelsemötet den 22 februari 2008.

Riskkontrollfunktionen har muntligt redovisat vid tillsynsmötet den 6 mars att den haft som mål att träffas fyra gånger per år. Sedan starten har totalt fyra möten, varav endast två protokollförda, hållits. SEB Gamla Liv har uppgett att riskkontrollfunktionen har fokuserat på operativa risker i verksamheten eftersom riskkontrollfunktionen bedömde att kapitalförsäkringsriskerna och försäkringsriskerna redan hade omhändertagits.

Försäkringsriskerna har av SEB Gamla Liv framförts vara omhändertagna genom att Aktuarierapporten, som föredras av SEB Gamla Livs ansvarige aktuarie vid varje sammanträde, innefattat förslag till beslut om återbäringsränta, redogörelse för kollektiv konsolidering, kapitalbas och erforderlig solvensmarginal. Vid behov har även redogjorts för trafikljusrapportering och årligen en djupare redogörelse för de försäkringstekniska avsättningarna och riskexponeringen vad avser försäkringsrisker.

Placeringsriskerna har av SEB Gamla Liv framförts vara hanterade genom att en kapitalförvaltningsrapport föredragits av SEB Gamla Livs Chief Investment Officer (CIO) och kapital-förvaltare i Banken. Den har innefattat genomgång av utvecklingen på de viktigaste marknaderna, aktier, räntor och valuta, samt redovisning av placeringsportföljens absoluta och relativa avkastning och vid behov förslag till förändrad allokering och ändringar i tillgångsslagen. Två gånger per år går man igenom placeringen av onoterade aktier. Regelbundet mellan sammanträdena har styrelsens ledamöter fått skriftlig rapport om portföljutvecklingen på de viktigaste marknaderna. CIO har vid varje sammanträde, med början vid sammanträden 2007 föredragit rapport över SEB Gamla Livs finansiella risker.

Finansinspektionen har frågat de tre medlemmarna i riskkontrollfunktionen om vem som var ansvarig för denna funktion. Medlemmarna kunde inte svara på detta. På fråga om vem som varit sammankallande är alla tre emellertid överens om att det var chefen för Bolagsjuridik och Compliance.

I samband med Finansinspektionens undersökning beskrev SEB Gamla Liv att "[i] och med att styrningen och kontrollen av riskerna i verksamheten är decentraliserad ned till chefen för respektive enhet följer att rapport upp till vd respektive styrelse endast förekommer om och när en viss risk anses vara av särskild betydenhet, föranlett en incident som inte kan hanteras inom enheten eller får eller befaras få påverkan utanför enheten".

Finansinspektionen uppfattar det ingivna materialet som att den händelsestyrda delen av riskrapporteringen är avsedd att komplettera den löpande riskrapporteringen, som ska ske minst en gång per år till vd och styrelse.

På fråga till riskkontrollfunktionen om hur den har implementerat det koncernövergripande styrdokumentet "Risk Policy for the SEB Group", där SEB Group avser hela koncernen med Banken i topp, svarade medlemmarna att de tagit del av dokumentet, men att det inte varit ett arbets- och styrdokument man arbetat med inom ramen för riskkontrollarbetet.

Enligt uppgifter från SEB Gamla Liv har livdivisionsledningen i SEB-koncernen i februari år 2008 beslutat att inrätta en oberoende riskkontrollfunktion. Syftet med detta var att renodla, samordna och förstärka resurserna i riskkontrollarbetet inom divisionen. Denna funktion ska ersätta den nuvarande riskkontrollfunktionen och kommer att tillhöra Holdingbolaget.

2.3 SEB Gamla Livs kommentarer

SEB Gamla Liv har i sin svarsskrivelse upplyst Finansinspektionen om att det vid ett extra sammanträde med styrelsen i SEB Gamla Liv, den 7 april 2008, beslutades om en anpassning av följande styrdokument: *Styrelsens arbetsordning*, med bland annat föreskrifter om uppföljning och utvärdering av funktionerna för compliance och riskkontroll och *Instruktionen avseende styrning och kontroll*, med bland annat riktlinjer och rutiner för händelsestyrd risk- och incidentrapportering. Styrelsen beslutade även att fastställa en separat *instruktion avseende riskkontrollfunktionen*.

Vidare har SEB Gamla Liv anfört att en ny och oberoende riskkontrollfunktion har inrättats i Holdingbolaget genom ett avtal av den 7 april 2008 mellan de två bolagen. Denna funktion ansvarar i fortsättningen för riskkontrollen i såväl SEB Gamla Liv som SEB Trygg Liv.

Den nya riskkontrollfunktionen rapporterade vid styrelsens sammanträde den 7 april 2008 om resultatet av utförd riskanalys inklusive kartläggning av risker enligt en självutvärderingsmetod som benämns *operational risk self assessment* (ORSA). ORSA-metoden är en koncerngemensam metod som har använts under flera år inom SEB-koncernen. Vid sammanträdet beslutade styrelsen att riskanalys inklusive kartläggning av risker årligen ska utföras enligt ORSA.

Den nya riskkontrollfunktionen lämnade vid styrelsens sammanträde den 7 april 2008 rapport avseende år 2006, 2007 och första kvartalet 2008. I samband med detta redogjordes för förslag till plan för riskkontrollfunktionen 2008. Planen för riskkontrollfunktionen 2008, som var baserad på resultatet av utförd riskanalys inklusive kartläggning av risker enligt självutvärderingsmetoden ORSA, fastställdes av styrelsen.

Det beslutades också att varje incident som kan påverka det förväntade ekonomiska utfallet ska rapporteras i det koncerngemensamma administrativa systemet benämnt *operational risk management information system* (ORMIS). Vidare fattades beslut om under vilka förutsättningar och på vilket sätt rapport även ska lämnas till vd i SEB Gamla Liv respektive när rapport ska lämnas till riskkontrollfunktionen.

SEB Gamla Liv har framfört att riskhanteringen hela tiden varit god och uppfyllt den standard som är angiven i 1 kap. 1 a § första stycket FRL. Det har under de 18 år som passerat sedan starten inte inträffat någon incident av betydelse och inte heller förekommit någon annan händelse som medfört ekonomisk skada eller andra negativa konsekvenser för kunderna. De risker som funnits har varit förknippade med större IT-projekt. Även i den löpande verksamheten har rapporter och uppföljning av risker skett systematiskt, även om riskarbetet inklusive dokumentationen inte i alla delar motsvarat de former som anges i de icke bindande allmänna råden FFFS 2005:1. Enligt SEB Gamla Livs uppfattning finns ett betydande utrymme att avvika från den rekommenderade ordningen så länge de mål som lagen och de allmänna råden uppställer för internkontrollen uppfylls. Kontrollen av rörelserisker har fram till Finansinspektionens platsundersökning varit decentraliserad, enligt principen att den chef som bäst kan bevaka en viss risk också ska ha ansvaret för den risken, och rapporteringen till ledningen har varit händelsestyrd. Kontrollen av rörelserisker har motsvarat den standard som anges 1 kap. 1 a § första stycket FRL. För att med råge uppfylla lagstadgade krav har SEB Gamla Liv snabbt och med en omfattande resursinsats vidtagit de förbättringar som Finansinspektionen efterfrågat.

2.4 Finansinspektionen bedömning

SEB Gamla Livs organisation har utåt sett verkat anpassad till de allmänna råden i FFFS 2005:1. Det skulle enligt styrdokumentet *Instruktion avseende styrning och kontroll* finnas en självständig riskkontrollfunktion. Finansinspektionen kan dock konstatera att funktionen består av tre medlemmar som alla är starkt anknutna till den dagliga affärsverksamheten och till delar ansvarar för verksamheter vars risker funktionen varit satt att kontrollera. Till detta kommer att chefen för Bolagsjuridik och Compliance var styrelse-suppleant i SEB Trygg Liv, Holdingbolaget och SEB Gamla Liv samt ordinarie styrelseledamot i SEB Trygg Liv Pensionstjänst AB (556064-5151). Enligt Finansinspektionens bedömning har således den tidigare befintliga riskkontrollfunktionen inte varit självständig i förhållande till den verksamhet som övervakades.

Riskkontrollfunktionens ansvar och arbete har enligt Finansinspektionen också varit allt för knapphändigt beskriven i ovan nämnda styrdokument.

Vad så avser själva arbetet med att hantera de risker som finns i verksamheten, kan Finansinspektionen konstatera att SEB Gamla Livs kontroll av försäkringsrisker och placeringsrisker inte varit föremål för den aktuella undersökningen. Däremot har bolaget brustit i kontrollen av de operativa riskerna, rörelseriskerna, och likaså den övergripande riskkontrollen.

Riskkontrollfunktionen har, trots målsättningen att träffas regelbundet fyra gånger per år, endast haft fyra möten sammanlagt sedan 2006. Endast två av dessa möten har protokollförts. Av utredningen framgår att riskkontroll-

funktionen inte tagit fram en övergripande riskanalys och funktionen har inte heller tagit fram och fastställt metoder för analysarbetet. Detta får anses vara en grundläggande uppgift för en riskkontrollfunktion. Riskkontrollfunktionen har inte heller, med mål att identifiera och bedöma de väsentligaste riskerna, kontinuerligt och metodiskt gått igenom verksamheten. En sådan genomgång är nödvändig för att kunna rapportera till styrelsen.

Av ovan nämnda instruktion framgår det att riskansvarige årligen eller då en väsentlig risk identifieras i verksamheten ska rapportera detta till riskkontrollfunktionen. Riskkontrollfunktionen ska i sin tur, minst en gång per år, rapportera till styrelsen. I utredningen har det framkommit att riskkontrollfunktionen sedan den installerades rapporterat vid endast ett tillfälle. Detta skedde på styrelsemötet som hölls den 22 februari 2008, vilket var en kort tid efter det att Finansinspektionen aviserat sitt platsbesök. Rapporteringen till styrelsen är nödvändig för att styrelsen ska kunna fullgöra sitt ansvar att följa upp verksamheten och de risker som finns. Det är därför en tydlig brist att så inte skett, trots att detta även angetts i de interna instruktionerna.

Det har i undersökningen framkommit att SEB Gamla Liv inte har genomfört något strukturerat självutvärderingsarbete i syfte att varje enhet inom sitt område ska kartlägga de väsentligaste riskerna.

Sammanfattningsvis är det Finansinspektionens bedömning, att SEB Gamla Liv i realiteten saknat en samlad och självständig riskkontrollfunktion. Det är betryggande att försäkringsriskerna och placeringsriskerna tagits omhand, men såväl de operativa riskerna som den samlade riskkontrollen har varit eftersatt. Riskkontrollfunktionen har inte heller arbetat efter den beskrivning som getts i de interna instruktionerna.

SEB Gamla Liv har anfört att det bör finnas ett betydande utrymme för att avvika från de rekommendationer som anges i de allmänna råden FFFS 2005:1, så länge målen för intern kontroll uppfylls. Finansinspektionen instämmer i detta med tillägget att det är upp till bolaget att förklara hur den valda organisationen och hanteringen uppfyller dessa mål. SEB Gamla Liv har inte närmare förklarat hur en decentraliserad och händelsestyrd hantering av de operativa riskerna kan uppnå målet med en fullgod intern kontroll av samtliga risker. Genom det valda förfarandet har SEB Gamla Livs ledning inte fått en samlad beskrivning av samtliga risker från en självständig riskkontrollfunktion. Någon förklaring till varför SEB Gamla Liv avvikit från de interna instruktionerna har inte lämnats.

De brister som funnits i riskkontrollen är allvarliga med beaktande av SEB Gamla Livs verksamhet och storlek, både till förvaltad kapital och antal kunder.

3. Regelefterlevnad (Compliance)

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Av 5 kap. 1 § FFFS 2005:1 framgår att med begreppet regelefterlevnad avses efterlevnad av lagar, förordningar, interna regler och god standard avseende den tillståndspliktiga verksamheten. Bristande regelefterlevnad kan leda till ökade operativa risker, risker för juridiska sanktioner, tillsynssanktioner, ekonomiska förluster eller ryktesförluster.

Det framgår vidare av 5 kap. 5 § FFFS 2005:1 att styrelsen bör se till att det finns en funktion för regelefterlevnad som är underställd styrelsen eller vd. Funktionen kan också vara placerad under en annan ledande befattningshavare, med goda kunskaper om företagets risker och verksamheten i övrigt, som är underställd vd. Funktionen ska verka för att verksamheten bedrivs enligt gällande regler och bör följa upp regelefterlevnaden i bolaget. Funktionen bör hjälpa till med att identifiera och bedöma risker som kan uppkomma i verksamheten vid bristande regelefterlevnad.

Enligt 5 kap. 6 § FFFS 2005:1 framgår det att denna funktion bör, så långt det är möjligt, sträva efter att ha en självständig ställning i förhållande till den direkt affärsdrivande verksamheten.

3.2 Iakttagelser

Under platsbesöket gav chefen för Bolagsjuridik och Compliance en övergripande beskrivning av den tidigare compliancefunktionen, som fram till år 2008 var en del av enheten Bolagsjuridik inom SEB Trygg Liv.

En kortfattad redogörelse gavs sedan av chefen för den nybildade koncern-gemensamma complianceorganisationen i SEB Group. Från och med årsskiftet 2008 gäller nya regler och rutiner för compliancearbetet i de olika divisionerna inom Banken. Syftet med de nya reglerna är enligt uppgift att förbättra arbetet med compliance. Rekrytering av "Head of Compliance" med ansvar för compliance inom hela livdivisionen i SEB-koncernen pågår.

Den tidigare compliancefunktionen tillhörde juridikenheten och en del av det praktiska arbetet har utförts av kundjurister, vars huvudsakliga uppgift är att ge stöd åt marknadssidan. Chefen för Bolagsjuridik och Compliance var vid sidan om denna chefsposition såsom tidigare nämnts medlem av flera styrelser inom SEB-koncernen.

Av bolagets styrdokument *Instruktion avseende compliancefunktion*, senast fastställt den 15 juni 2007, framgår att rapporter ska lämnas till vd löpande och minst en gång per kvartal. Finansinspektionen har tagit del av compliance-rapporter till styrelsen i SEB Gamla Liv och SEB Trygg Liv. Det framgår att det är samma compliancerapport som, efter vissa bolagsspecifika ändringar, har presenterats för båda styrelserna.

I dokumentationen finns förslag till complianceplan 2007, även den är mycket kortfattad, totalt sex rader. Den beskriver, förutom det löpande arbetet med regelefterlevnad, fyra aktivitetsområden:

- medverka vid utveckling av riskkontrollfunktionen,
- riskhanteringsprocessen,
- fördjupad information och utbildning i frågor rörande åtgärder mot penningtvätt m.m., samt
- återrapportering och uppföljningsstruktur inom complianceorganisationen.

Incidentrapportering ska enligt uppgift hanteras av compliancefunktionen. I de styrdokument Finansinspektionen tagit del av framgår inte hur incidentrapportering ska utföras och till vem compliancefunktionen ska rapportera.

Vid platsbesöket begärde Finansinspektionen in de fem väsentligaste incidenterna under år 2006 och år 2007. SEB Gamla Liv presenterade i stället sammanställningar av IT-relaterade driftstörningar samt sammanställningar av kundklagomål.

Finansinspektionen begärde också in instruktion avseende incidentrapportering, men erhöll i stället styrdokumentet *Instruktion mot penningtvätt och finansiering av särskild brottslighet i vissa fall m.m.*. Finansinspektionen har efter genomgång av styrdokumentet kunnat konstatera att någon instruktion avseende incidentrapportering inte finns.

Under våren 2007 presenterade Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (PWC) på uppdrag av Banken en rapport avseende Bankens compliancearbete. Banken beslutade enligt uppgift till Finansinspektionen att införa en förbättrad koncerngemensam compliancefunktion. Chefen för Bolagsjuridik och Compliance tillfrågades under utredningen om det hade framkommit några synpunkter avseende SEB Gamla Liv i rapporten. Något tillfredställande svar på denna fråga kunde den tillfrågade inte ge.

I rapporten som Finansinspektionen har tagit del av framgår att det föreligger flera brister avseende försäkringsverksamheten. PWC har bland annat ansett att det är olämpligt att chef för Bolagsjuridik och Compliance är medlem av styrelsen och att kundjurister tillhörande säljverksamheten deltar i compliancearbetet. Man har även ansett att compliance bör vara involverad och gärna leda arbetet med riskbedömningsprocessen inom complianceområdet. Enligt PWC saknades en sådan riskbedömning i bolaget.

3.3 SEB Gamla Livs kommentarer

SEB Gamla Liv har vitsordat att man saknat instruktion för incidentrapportering. *Instruktionen mot penningtvätt och finansiering av särskild brottslighet i vissa fall m.m.* innehåller ingenting om incidentrapportering.

PWC har på uppdrag av ledningen i Banken tagit fram en rapport avseende compliance i SEB-koncernen. Rapporten efterföljdes av ett divisionsövergripande projekt som utmynnade i en ny instruktion avseende compliance för hela koncernen. Projektet innefattade bland annat en självvärderingsmetod, i vilken olika områden inom compliance systematiskt bedömdes utifrån dels risken för regelbrott, dels allvarlighetsgraden av respektive regelbrott. Ett av syftena med denna självvärdering var att få en uppfattning om den tilltänkta bemanningen i complianceorganisationen. Rapporten togs fram främst för att utgöra beslutsunderlag till ledningen i Banken, inte för att identifiera eventuella brister för ett skyndsamt åtgärdande. Rapporten har främst haft påverkan på utformningen av den nya compliancefunktionen, medan påpekande om enskilda brister ännu inte åtgärdats. Då den nya compliancefunktionen avsågs att träda i kraft vid ingången av år 2008 har SEB Gamla Liv inte funnit någon anledning att, till följd av rapporten, låta den dåvarande compliancefunktionen föregripa initiativ från den nya.

SEB Gamla Liv har vidare anfört att den riskbedömningsprocess som genomfördes inom ramen för det divisionsövergripande projektet har, efter genomförd uppdatering, utgjort grund vid framtagandet av förslaget till plan för compliance 2008. Styrelsen fastställde den 20 februari 2008 en instruktion avseende compliance. I instruktionen framgår det att riskbedömningsprocessen ska utföras årligen och utgöra grund vid bestämmandet av innehållet i planen för compliance.

3.4 Finansinspektionens bedömning

Finansinspektionen bedömer att den tidigare compliancefunktionen inte har varit självständig gentemot den direkt affärsdrivande verksamheten. Funktionen har delvis utgjorts av kundjurister från marknadssidan, dvs. personal som är direkt inblandad i den affärsdrivande verksamheten. Chefen för Bolagsjuridik och Compliance var därtill styrelsesuppleant i SEB Trygg Liv, SEB Gamla Liv och Holdingbolaget.

Det bör inte ställas identiska krav på utformningen av compliancefunktionen i alla försäkringsbolag. För ett företag av SEB Gamla Livs storlek och verksamhet bedömer Finansinspektionen att det saknas skäl att inte ge funktionen en självständig roll i förhållande till den affärsdrivande delen av företaget.

Vid tiden för Finansinspektionens undersökning saknade SEB Gamla Liv en instruktion avseende hantering och rapportering av incidenter. Avsaknaden av en instruktion ska ses och bedömas tillsammans med avsaknaden av faktisk

rapportering och ledningens till synes bristande insikt om behovet av en incidentrapportering. Finansinspektionen bedömer därför att SEB Gamla Livs hantering och rapportering av incidenter varit otillfredsställande.

Sammantaget anser Finansinspektionen att det har funnits brister i compliance-funktionen. Finansinspektionen konstaterar emellertid att SEB Gamla Liv, genom de förändringar på koncernnivå som gjorts avseende arbetet med regelefterlevnad, nu uppfyller kraven på hur compliancearbetet bör vara organiserat. Den som är ansvarig för compliance i koncernen är för tillfället även ansvarig för compliance i livdivisionen. Enligt uppgift till Finansinspektionen är det dock endast en tillfällig lösning och ändrar därför inte Finansinspektionens bedömning.

4. Intern styrning och kontroll

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Av 8 kap. 7 § FRL framgår att vd ska sköta den löpande förvaltningen enligt de riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar. Enligt 2 kap. 4 § FFFS 2005:1 ansvarar vd för efterlevnaden av de riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar.

Av 2 kap. 1 § FFFS 2005:1 framgår att det är styrelsen som har det yttersta ansvaret för företagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter. Det är enligt 2 kap. 4 § FFFS 2005:1 vd som bör se till att styrelsen dels får sådan saklig, utförlig och relevant information som behövs för att den ska kunna fatta väl underbyggda beslut, dels att styrelsen löpande informeras om utvecklingen av företagets verksamhet.

Genom god intern kontroll kan företag identifiera, mäta, övervaka och sedermera hantera sina risker. Av 3 kap. 4 § FFFS 2005:1 framgår att en god intern kontroll kan uppnås t.ex. genom att löpande följa upp verksamheten och se till att det finns kontroller som säkerställer att rapporteringen på ett rimligt sätt återspeglar verksamheten, löpande kontrollera att resurser utnyttjas effektivt och i syfte att nå företagets mål, ta fram, dokumentera och uppdatera interna regler samt genom att fördela ansvar och arbete så att risken för intressekonflikter undviks.

I FFFS 2005:1 finns härtill vägledning om riskhantering, vilka riktlinjer och instruktioner som bör finnas, samt vad som FI anser konstituera en god intern styrning och kontroll.

4.2. Iakttagelser

I brev daterat den 26 november 2007 till styrelsen i SEB Gamla Liv har revisorerna påtalat vikten av ett väl fungerande compliance- och riskkontrollarbete och vikten av en strukturerad uppföljning av samtliga risker.

I bolagets styrdokument *Arbetsordning för styrelsen* framgår att styrelsen har ansvar för att följa upp verksamheten avseende företagets ställning, strategi, utveckling, organisation och förvaltning samt att rapporteringssystem håller en tillfredsställande utformning. Styrelsen har också ansvar för översyn av instruktioner och fastställda riktlinjer.

Vd i SEB Gamla Liv innehar samtidigt posten som vd i Holdingbolaget samt posten som styrelseordförande i SEB Trygg Liv.

Av bolagets interna riktlinjer framgår att en rapport från riskkontrollfunktionen samt en rapport om uppföljning av avtal om outsourcing årligen ska redovisas inför styrelsen. Vid varje ordinarie styrelsemöte ska en compliancerapport redovisas.

Finansinspektionen har i avsnitten 2 och 3 ovan beskrivit att det förekommit brister i såväl riskkontrollen som i funktionen för regelefterlevnad. Bland dessa kan särskilt nämnas att riskkontrollfunktionen underlåtit att lämna rapporter till styrelsen i enlighet med SEB Gamla Livs interna instruktioner. Vidare har det funnits brister i, eller helt saknats, centrala interna instruktioner.

4.2.2 SEB Gamla Livs kommentarer

SEB Gamla Liv har vid ett extra sammanträde med styrelsen i SEB Gamla Liv den 7 april 2008 beslutat att anpassa och komplettera styrdokumenterna *Styrelsens arbetsordning*, innehållande bland annat föreskrifter om uppföljning och utvärdering av funktionerna för compliance och riskkontroll, och *Instruktion avseende styrning och kontroll*, innehållande bland annat riktlinjer och rutiner för händelsestyrd riskrapportering och incidentrapportering. Styrelsen beslutade även att fastställa en separat *instruktion avseende riskkontrollfunktionen*.

Styrelsen beslutade vid dess sammanträde den 7 april 2008 att uppföljning och utvärdering av styrelsens arbete ska göras årligen och att uppföljning och utvärdering avseende visst år ska redovisas för styrelsen vid sammanträde i början av året därefter. För år 2007 ska sådan redovisning dock ske före sommaren 2008.

SEB Gamla Liv erhöll ett brev från revisorerna daterat den 7 april 2008 i vilket åtgärderna som har vidtagits och planeras vidtas kommenteras. Revisorerna ansåg att de vidtagna och planerade åtgärderna kommer att stärka styrningen och den interna kontrollen inom verksamheten och att de ligger i linje med de rekommendationer som lämnades i brevet den 26 november 2007. Det som inte direkt framgår av brevet till Finansinspektionen, men som också måste ingå i åtgärdsprogrammet är att, i varierande omfattning beroende på område, implementera instruktioner och riktlinjer, fördela ansvar på personnivå samt genomföra olika mer detaljerade aktiviteter, liksom att följa upp att insatser genomförts och löpande fungerar. Revisorerna pekade på att styrelsen bör pröva om det är en långsiktigt ändamålsenlig lösning att köpa in funktionen för självständig riskhantering från Holdingbolaget och att ett alternativ är att en till

två personer anställs i SEB Gamla Liv för att under vd ansvara för den samlade rapporteringen och analysen av utvecklingen av företagets risker. Avslutningsvis angav revisorerna att de kommer som en del i det löpande revisionsarbetet att noga följa arbetet.

SEB Gamla Liv har vidare framfört att det är en formell brist att rapportering inte har avlämnats avseende rörelserisker när det inte funnits något av intresse att rapportera, men att det i sak är betydelselöst.

4.2.3 Finansinspektionens bedömning

Ett bolags förmåga att löpande följa upp verksamheten och tillse att det finns kontroller som säkerställer att rapportering på ett rimligt sätt återspeglar verksamheten är avgörande för möjligheten att uppnå en god intern kontroll.

Såsom tidigare konstaterats har SEB Gamla Liv brustit i riskkontrollen och funktionen för regelefterlevnad under 2006, 2007 och delvis 2008.

Vd har inte sett till att styrelsen fått den information som vd enligt allmänna råd och bolagets interna instruktioner ska få. Styrelsen å sin sida har inte reagerat på den uteblivna rapporteringen. Eftersom styrelsens beslutsfattande grundas på den information den får, inför och under själva styrelsemötena, är styrelsens möjligheter att fatta korrekta beslut direkt avhängiga att de får rapporter samt kvalitén på det presenterade beslutsunderlaget.

Styrelsen har inte heller följt upp och utvärderat de av styrelsen inrättade funktionerna för compliance och riskkontroll.

Det har vid Finansinspektionens undersökning framkommit att ett separat styrdokument avseende riskkontrollfunktionen för SEB Gamla Liv saknades. Inte heller kunde SEB Gamla Liv presentera en instruktion avseende incidentrapporteringen. Styrdokumentet *Instruktion avseende intern styrning och kontroll* följer samma mall för SEB Gamla Liv och SEB Trygg Liv trots att verksamheterna skiljer sig åt. Det är styrelsen som ansvarar för översynen av fastställda instruktioner och riktlinjer.

Finansinspektionen gör den bedömningen att styrelsen i SEB Gamla Liv har brustit i sin skyldighet att upprätthålla en god intern kontroll då man inte anpassat och kompletterat styrdokumenterna så att de överensstämmer med bolagets verksamhet. Instruktion avseende incidentrapportering bör förtydligas så att rapportering inte är beroende av inträffandet av en incident. Frekvensen av rapporteringen bör vara förutbestämd och infalla periodiskt över tiden och därmed göras oberoende av en incidents inträffande. På så vis efterföljs även en incidentfri period av en rapport och en kontrollmöjlighet uppnås. SEB Gamla Liv har fört fram att de har kontroll över sina placerings- och försäkringsrisker. Av FRL framgår dock att det är tre risker som ett försäkringsbolag ska ha kontroll över, försäkringsrisker, placeringsrisker samt rörelserisker. Därtill ska försäkringsbolag uppfylla god försäkringsstandard.

Sammanfattningsvis gör Finansinspektionen den bedömningen att ledningen på sätt som beskrivits brustit i sin interna styrning och kontroll.

Finansinspektionen kan också konstatera att vd för SEB Gamla Liv även är vd för Holdingbolaget samt innehar positionen som styrelseordförande i SEB Trygg Liv. Finansinspektionen gör den bedömningen att detta är en bidragande orsak till att den interna kontrollen inte fungerat tillfredsställande.

5. Ingripande

5.1 Grund för sanktion

Av 19 kap. 1 § FRL framgår de ingripandemöjligheter Finansinspektionen har när ett försäkringsbolag inte följer gällande regler. Ingripande kan ske genom anmärkning, föreläggande att vidta rättelse, varning eller förverkande av koncession. Finansinspektionen får enligt 19 kap. 11 b § avstå från ingripande bland annat om en överträdelse är ringa eller ursäktlig eller om försäkringsbolaget gör rättelse.

Anmärkning och varning kan förenas med en straffavgift. Avgiften kan, enligt 19 kap. 11 e § FRL, bestämmas till mellan 5 000 och 50 miljoner kronor, men får inte överstiga tio procent av omsättningen. Avgiften får inte vara så stor att bolaget inte uppfyller kraven på stabilitet och likviditet enligt 1 kap. 1 a § FRL. Särskild hänsyn ska tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge överträdelsen har pågått. Av förarbetena framgår att straffavgiftens storlek ska ses som ett sätt att ytterligare gradera en anmärkning eller en varning. Det utesluter dock inte att även andra omständigheter kan beaktas när man fastställer avgiftens storlek. I mildrande riktning kan man beakta t.ex. att bolaget snabbt upphör med överträdelsen sedan den har påtalats och om bolaget samarbetar med Finansinspektionen under utredningen.

Finansinspektionen kan enligt 19 kap. 11 c § FRL förklara ett bolags koncession förverkad om någon som ingår i ett försäkringsbolags styrelse eller är dess verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § femte stycket 3 FRL. Detta får dock endast ske om Finansinspektionen först beslutat att anmärka på att personen ingår i styrelsen eller är vd och om han eller hon, sedan en av Finansinspektionen bestämd tid om högst tre månader har gått, fortfarande finns kvar i styrelsen eller som vd.

5.2 SEB Gamla Livs kommentarer

SEB Gamla Liv har uppgett att bolaget har vidtagit var och en av de åtgärder som har varit föremål för Finansinspektionens utredning. Genom dessa åtgärder har bolaget gjort rättelse och anser därför att det saknas skäl för Finansinspektionen att ingripa.

SEB Gamla Liv har vidare anfört att varken kunder eller ägare har lidit skada eller ens riskerat att lida skada, av att bolagets riskkontroll inte varit i formell överensstämmelse med Finansinspektionens allmänna råd. Det finns därför inget stöd för uppfattningen att bolagets styrning och internkontroll inte uppfyller kraven i 1 kap. 1 a § FRL eller de mål som anges i de allmänna råden.

5.3 Finansinspektionens bedömning

De brister som beskrivits ovan avseende funktionen för riskkontroll och funktionen för regelefterlevnad samt ledningens bristande interna styrning och kontroll utgör alla överträdelser av de rekommendationer som getts i Finansinspektionen allmänna råd. SEB Gamla Liv har inte gjort gällande att bolaget, genom ett medvetet ställningstagande, avvikit från dessa rekommendationer och i stället organiserat sig på ett annat sätt som kan anses uppfylla god försäkringsstandard.

Finansinspektionen gör därför den bedömningen, att den granskade verksamheten inte uppfyller de krav som ställs på ett försäkringsbolag enligt 1 kap. 1 a § FRL. Mot bakgrund av SEB Gamla Livs verksamhet och storlek samt till de bristfälliga funktionernas centrala betydelse för bolagets fortlevnad och kundernas skydd, bedömer Finansinspektionen överträdelserna som allvarliga. Finansinspektionen fäster vid denna bedömning särskilt vikt vid att den reella kontrollen också avvikit från vad som angetts i bolagets interna instruktioner. Överträdelserna är av sådan art och omfattning, särskilt mot bakgrund av att de också funnits under flera år, att det finns grund för att återkalla SEB Gamla Livs koncession.

Finansinspektionen kan konstatera att SEB Gamla Liv genom en rad åtgärder har kommit till rätta med de brister som uppmärksammats. Det finns därför skäl att anta att bolaget framöver hanterar dessa frågor på ett tillfredställande sätt. Mot bakgrund av detta är det tillräckligt att meddela bolaget en varning.

Varning bör förenas med straffavgift. Mot bakgrund av att bristerna avsett centrala funktioner och funnits under flera år, bör en kännbar straffavgift bestämmas. Med hänsyn tagen till SEB Gamla Livs storlek bör avgiften sättas till femton miljoner kronor.

Finansinspektionen kommer att fakturera avgiften efter det att detta beslut vunnit laga kraft. Straffavgiften tillfaller staten.

Som nämnts är Anders Mossberg vd för SEB Gamla Liv samtidigt som han också är vd för Holdingbolaget och styrelseordförande i SEB Trygg Liv. Holdingbolaget kommer med den åtgärdsplan som presenterats att få ansvaret för den samlade riskkontrollen avseende de två försäkringsbolagen. Vidare har Gamla Trygg Liv outsourcat administrativa uppgifter till SEB Trygg Liv. I vd:s roll ingår ett ansvar för att följa upp uppdragsavtal. Samtidigt är han styrelseordförande hos den han är satt att kontrollera. Mot denna bakgrund, och

då Finansinspektionen anser att hans parallella uppdrag bidragit till ledningens bristande styrning och kontroll, anmärker Finansinspektionen på att Anders Mossberg är vd i SEB Gamla Liv. Detta innebär inte att Finansinspektionen bedömer att han är olämplig som vd i ett finansiellt företag, utan bedömningen avser endast hans uppdrag som vd i SEB Gamla Liv beaktat övriga uppdrag.

Beslut i detta ärende har fattats av FI:s styrelse. I ärendets slutliga handläggning har chefsjuristen och avdelningschefen Joakim Schaaf, enhetschefen Charlotta Carlberg, finansinspektör Mona Risberg och juristen Joakim Fick deltagit. Föredragande har varit Charlotta Carlberg.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Charlotta Carlberg
Enhetschef